Bundel - 2b.Commissie Maatschappij en Bestuur oordeelsvormend van 7 maart 2024

0.1 Afsprakenlijst oordeelsvormende commissie Maatschappij en Bestuur van 7 maart 2024
AFSPRAKENLIJST Oordeelsvormende Commissie Maatschappij en Bestuur 07-03-2024

1 Opening door de voorzitter van de Commissie Maatschappij en Bestuur, mevrouw G. Holtrop

2 Vaststellen van de agenda
Agenda Oordeelsvormende commissie M&B 07-03-2024

3 Actieve informatie uit het college

4 Mededelingen vanuit de fracties

5 Gedragscode raads- en commissieleden 2024 en Convenant omgangsvormen Aalsmeer 2024
Portefeuillehouder: G.E. Oude Kotte
De gemeenteraad heeft op 20 juli 2023 besloten dat er een geactualiseerd 'levend' protocol Integriteit ten behoeve van de raads- en commissieleden wordt opgesteld.
Met de voorliggende gedragscode en het convenant omgangsvormen Aalsmeer 2024 wordt aan deze opdracht voldaan.
Vergaderorde:
1e termijn: fracties geven voorlopige mening over het voorstel
2e termijn: fracties gaan met elkaar in gesprek over wat van belang is om in te kunnen stemmen met het voorstel
Voorgesteld wordt dit onderwerp te agenderen voor de raadsvergadering van 14 maart 2024.
RV gedragscode en omgangsvormen
Raadsbesluit gedragscode en convenant
20240227 Gedragscode raads- en commissieleden gemeente Aalsmeer
20240227 Convenant omgangsvormen gemeenteraad en raadscommissies Aalsmeer
Was wordt tabel

6 Regionale samenwerking

7 Vragenkwartier

8 Sluiting

Gemeente Aalsmeer

AFSPRAKENLIJST OORDEELSVORMENDE COMMISSIE MAATSCHAPPIJ EN BESTUUR D.D. 7 MAART 2024

OORDEELSVORMENDE COMMISSIE M&B

Aanwezig:
Voorzitter: mevrouw G. Holtrop
Griffier: de heer M. Swagemakers

CDA:	mevrouw T. van der Meer en de heren D. van Willegen, G.J.H. Winkels en B.P. Adema
VVD:	de dames E.S.I. Mijwaart, M. Vleghaar en C.A.M. Simon-van Oosterhout en de heren J.G.E. Bouwmeester, J. de Vries, en E.P. Abbenhuës
Absoluut Aalsmeer:	mevrouw D.M. Prent Bouten en de heer W.T.J.M. Koster
D66:	mevrouw M.J. Geisler en de heer S.J.R. de Vries
GroenLinks:	mevrouw J.I. Koopmann-Trawinski en de heer R.P. Fransen
PvdA:	de heren J.H. Buisma en F.A. Nisters
FlorAalsmeer:	mevrouw J. Keessen en de heer D.J. Biesheuvel

Portefeuillehouders: de heren G.E. Oude Kotte en W. Kikkert

Agenda punt	Onderwerp	Afspraak
1.	**Opening door de voorzitter, mevrouw G. Holtrop** **Griffier: M. Swagemakers**	

2.	**Vaststelling van de agenda**	Mevrouw Van der Meer doet het verzoek om, als er voor een commissievergadering slechts één onderwerp is geagendeerd, deze commissie samen te voegen met de andere commissie. De voorzitter deelt mee dit verzoek mee te nemen naar de agendacommissie maar geeft tevens aan dat vanuit de agendacommissie is besloten vergaderingen niet meer samen te voegen. De agenda wordt conform vastgesteld.
3.	**Actieve informatie uit het college**	Er is geen actieve informatie uit het college
4.	**Mededelingen vanuit de fracties**	De heer Van Willegen deelt mee dat gisteravond Bep Heemskerk, oud-wethouder, is overleden.
5.	**Gedragscode raads- en commissieleden 2024 en Convenant omgangsvormen Aalsmeer 2024** Portefeuillehouder: G.E. Oude Kotte Toezeggingen: -	Door naar de raadsvergadering van 14-03-2024 als behandelstuk op verzoek van de PvdA. De heer Van Willegen geeft aan als voorzitter van de stuurgroep integriteit namens de stuurgroep een stemverklaring af te geven.
6.	**Regionale samenwerking**	Mevrouw Van der Meer deelt mee dat buslijn 340 (van Uithoorn naar Haarlem) welke was afgeschaald en per 1 september a.s. weer 8 x per uur gaat rijden, inmiddels al gedeeltelijk is opgeschaald. De VRA heeft de frequentie tussen Aalsmeer busstation en Hoofddorp Spaarne Gasthuis tussen 07.00 en 17.00 uur opgeschroefd naar 8 x per uur.

7.	**Vragenkwartier**	Er zijn geen vragen ingediend voor het vragenkwartier
8.	**Sluiting**	De voorzitter sluit de vergadering om 20.25 uur

Gemeente Aalsmeer

AGENDA VOOR DE VERGADERING VAN DE
COMMISSIE MAATSCHAPPIJ EN BESTUUR
op donderdag 7 maart 2024, 20.00 uur

OORDEELSVORMEND

Doel van oordeelsvormende bespreking is dat de raadsfracties de voor- en nadelen van het voorgestelde raadsbesluit hebben verkend en afgewogen en dat het inzichtelijk is voor de commissie aan welke voorwaarden het besluit moet voldoen voor een fractie om hier mee in te kunnen stemmen.

Tijd	Agenda punt	Onderwerp
20.00	1.	**Opening door de voorzitter van de Commissie Maatschappij en Bestuur, mevrouw G. Holtrop** **Griffier: M. Swagemakers**
20.02	2.	**Vaststelling van de agenda**
	3.	**Actieve informatie uit het college**
	4.	**Mededelingen uit de fracties**
20.05	5.	**Gedragscode raads- en commissieleden 2024 en Convenant omgangsvormen Aalsmeer 2024** Portefeuillehouder: G.E. Oude Kotte *De gemeenteraad heeft op 20 juli 2023 besloten dat er een geactualiseerd 'levend' protocol Integriteit ten behoeve van de raads- en commissieleden wordt opgesteld. Met de voorliggende gedragscode en het convenant omgangsvormen Aalsmeer 2024 wordt aan deze opdracht voldaan.* **Vergaderorde:** 1e termijn: fracties geven voorlopige mening over het voorstel 2e termijn: fracties gaan met elkaar in gesprek over wat van belang is om in te kunnen stemmen met het voorstel Voorgesteld wordt dit onderwerp te agenderen voor de raadsvergadering van 14 maart 2024.
20.35	6.	**Regionale samenwerking**
20.45	7.	**Vragenkwartier**
21.00	8.	**Sluiting**

Signed By: Matheijsen, O.F. (Onno) <onno.matheijsen@aalsmeer.
01/02/2024 21:37:59 CET
ID: b46f73bd-915d-4657-9213-1f4cbd2a3e85
Auth: Scribble

Gemeente Aalsmeer

RAADSVOORSTEL

Signed By: Oude Kotte, G.E. (Gido) <gido.oudekotte@aalsmeer.nl
01/02/2024 15:41:20 CET
ID: b46f73bd-915d-4657-9213-1f4cbd2a3e85
Auth: Scribble

Zaaknummer:	Z24-009673	
Voorstel van:	De stuurgroep integriteit	**Behandelend ambtenaar:** M. Swagemakers mart.swagemakers@aalsmeer.nl Griffie
Datum:	25 januari 2024	
Portefeuillehouder:	Burgemeester mr. G.E. Oude Kotte	

Onderwerp

Verordening gedragscode integriteit raadsleden gemeente Aalsmeer 2024 en convenant omgangsvormen 2024

Raadsbesluit

De stuurgroep integriteit stelt de raad voor te besluiten:

1. De verordening gedragscode integriteit raadsleden gemeente Aalsmeer 2024 vast te stellen.
2. De gedragscode integriteit raadsleden gemeente Aalsmeer 2016 in te trekken.
3. Het convenant omgangsvormen Aalsmeer 2024 vast te stellen.

Samenvatting

Onder leiding van de stuurgroep integriteit zijn er werksessies met de gemeenteraad en college georganiseerd. De stuurgroep heeft als resultaat van deze werksessies een hernieuwde gedragscode en een convenant omgangsvormen voor de gemeenteraad opgesteld.

Doel

Het vaststellen van de geactualiseerde gedragscode en het convenant omgangsvormen.

Prestatie

We willen bereiken dat de gemeente Aalsmeer voor de nieuwe raadsperiode voorziet in een actuele gedragscode voor alle politieke ambtsdragers van de gemeenteraad raad (inclusief commissieleden). De vigerende regelgeving wordt ingetrokken en de nieuwe regelgeving wordt vastgesteld.

Voorgeschiedenis en context

De huidige gedragscode van de raad dateert uit 2016. In Aalsmeer zijn tijdens de raad van 18 juli 2023 verschillende procesafspraken vastgesteld rondom het thema integriteit. Zo is er onder leiding van de burgemeester een stuurgroep ingesteld. Ook is afgesproken om de stuurgroep verschillende stukken te laten voorbereiden, waarvan de eerste twee als bijlagen aan de hand van dit raadsvoorstel aan u worden voorgelegd. Dit betreffen een geactualiseerde gedragscode ten behoeve van de gemeenteraad en het convenant omgangsvormen.

Overwegingen die hebben geleid tot het voorgestelde besluit

Een goed functionerend lokaal bestuur vraagt om vertrouwenwekkende en gezaghebbende volksvertegenwoordigers en bestuurders.

Daarmee vraagt het tevens om personen die in al hun handelen de kwaliteit van het openbaar bestuur en het dienen van het algemeen belang vooropstellen. Integriteit van het openbaar bestuur is daarvoor een belangrijke voorwaarde. Integriteit van politieke ambtsdragers houdt in dat de verantwoordelijkheid die met de functie samenhangt wordt aanvaard en dat er de bereidheid is om daarover verantwoording af te leggen. Daarnaast zijn er de volgende argumenten:

- De huidige gedragscode is sterk verouderd. Middels het actualiseren sluit de gedragscode weer aan bij afspraken in de praktijk, diverse gevraagde adviezen en actuele thema's.
- De Gemeentewet verplicht de gemeenteraad om voor zichzelf en de bestuurders een gedragscode vast te stellen.
- Middels het toevoegen van voorbeelden zijn er concretere handvatten om met integriteitskwesties om te gaan zodat politieke ambtsdragers beter ondersteund en beschermd worden in hun handelen.
- Binnen het convenant omgangsvormen wordt extra de nadruk gelegd op respectvolle omgang met elkaar en de waarheid. Dit maakt het beter mogelijk met elkaar tot een werkelijke beraadslaging te komen op basis van feiten en (eerlijke) overwegingen. Dat is essentieel voor zorgvuldige besluitvorming. Bovendien is de manier waarop de raad en college onderling en met elkaar omgaan van invloed op de geloofwaardigheid van de politiek.

De gedragscode is uitgebreid met nieuwe hoofdstukken, is verduidelijkt en geactualiseerd

De indeling is zo leesbaar mogelijk vormgegeven. In juridische vorm staan er artikelen in de hoofdstukken. Het wettelijke kader, de toelichting daarop en praktijkvoorbeelden staan geclusterd weergeven. Zo is getracht de gedragscode een meer algemeen bruikbare handleiding te laten zijn. Tevens is de voorliggende gedragscode op 4 punten een verrijking ten aanzien van de wet. Zo verplicht deze code raadsleden ertoe niet alleen belangenverstrengeling en corruptie te voorkomen, maar ook de schijn daarvan tegen te gaan waar dat kan. Daarnaast draagt de code raadsleden ertoe op hun financiële belangen op te geven, wordt er een nee tenzij-beleid gehanteerd ten aanzien van het aannemen van geschenken en wordt binnen de code het belang van onderlinge omgangsvormen onderstreept. Dit gebeurt mede met het oog op de kwaliteit van en het vertrouwen in het lokaal bestuur.

Keuzemogelijkheden/alternatieven

Alternatieven zijn niet overwogen aangezien dit een specifieke opdracht van de gemeenteraad was.

Participatie

Aangezien het een interne aangelegenheid van de raad betreft, heeft er geen participatie plaatsgevonden.

Kantekeningen en risico's

Iedere situatie rondom de gedragscode is uniek. Afspraken over de omgang in dit soort kwesties zijn daarom een hulpmiddel, geen wondermiddel. In de praktijk zal blijken dat de afspraken niet alle situaties ondervangen. Alle raadsleden en commissieleden dienen de afspraken te onderschrijven en hiernaar te handelen. Belangrijk is ook dat het handelen van leden van het lokaal bestuur regelmatig onderwerp van gesprek is en dat integriteit niet vervalt in integrisme: de angst om (politiek) beschuldigd te worden van niet-integer handelen.

Financiën

De kosten van de totstandkoming van de gedragscode en het convenant omgangsvormen, vallen binnen het regulier budget.

Vervolgstappen

Uitvoering en procesplanning

Na vaststelling van de regelgeving zal deze onderdeel uitmaken van het formele kader dat van toepassing is voor raads- en commissieleden van de gemeente Aalsmeer. De nieuwe gedragscode zal na vaststelling op de gebruikelijke wijze worden gepubliceerd.

Tevens zal na vaststelling door de stuurgroep aan de slag worden gegaan met vernieuwing van het uitvoeringsprotocol. Hierin wordt beschreven hoe om te gaan met vermoedens van een integriteitschending.

Ten slotte is het college bezig met het vernieuwen van het huidige gedragsprotocol voor bestuurders van de gemeente Aalsmeer.

Evaluatie

De evaluatie is voorzien aan het eind van deze raadsperiode/voor het begin van de nieuwe raadsperiode.

Duurzaamheidsaspecten

N.v.t.

Bijlagen

a. De "Verordening gedragscode integriteit raadsleden gemeente Aalsmeer" (2024).
b. De vigerende "Gedragscode integriteit raadsleden gemeente Aalsmeer" (2016).
c. Het convenant omgangsvormen Aalsmeer (2024)

De griffier,

drs. O.F. Matheijsen

De voorzitter,

mr. G.E. Oude Kotte

Gemeente Aalsmeer

RAADSBESLUIT

De raad van de gemeente Aalsmeer;

gelezen het voorstel van de stuurgroep, d.d. 25 januari 2024, zaaknummer Z24-009673;

gelet op artikel 15 lid 3 van Gemeentewet;

Besluit

1. De verordening gedragscode integriteit raadsleden gemeente Aalsmeer 2024 vast te stellen.
2. De gedragscode integriteit raadsleden gemeente Aalsmeer 2016 in te trekken.
3. Het convenant omgangsvormen Aalsmeer 2024 vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 14 maart 2024.

De griffier,

drs. O.F. Matheijsen

De voorzitter,

mr. G.E. Oude Kotte

Gedragscode
raads- en commissieleden
gemeente Aalsmeer

Inhoudsopgave

Inleiding 3
Doel gedragscode 4
Leeswijzer 4

1. Regels binnen de gedragscode
1. Regels rond (de schijn van) belangenverstrengeling 5
2. Regels rond (de schijn van) corruptie 7
3. Regels rond gebruik van gemeentelijke faciliteiten en financiële middelen 9
4. Regels rond informatie 10
5. Regels rond de onderlinge omgang en de gang van zaken tijdens vergaderingen 11
6. Regels rond de vaststelling en handhaving van de code 13

2. Toelichtingen en praktijkvoorbeelden
1. Toelichting en praktijkvoorbeelden regels rond (de schijn van) belangenverstrengeling 14
2. Toelichting en praktijkvoorbeelden regels rond (de schijn van) corruptie 21
3. Toelichting en praktijkvoorbeelden regels rond gebruik van gemeentelijke faciliteiten en financiële middelen 24
4. Toelichting en praktijkvoorbeelden regels rond informatie 25
5. Toelichting en praktijkvoorbeelden regels rond de onderlinge omgang en de gang van zaken tijdens vergaderingen 28
6. Toelichting en praktijkvoorbeelden regels rond de vaststelling en de handhaving van de code 30

3. Bijlagen
1. Bijlage 1: Verwijzingen naar de wet per artikel uit de gedragscode 32
2. Bijlage 2: Uitgesloten combinaties van onverenigbare functies 34
3. Bijlage 3: Specifiek verboden overeenkomsten / handelingen 35
4. Bijlage 4: Enkele formele sancties 36
5. Bijlage 5: Relevante regelgeving binnen gemeente Aalsmeer 37

Inleiding

Om een gemeente te kunnen besturen, moeten de lokale volksvertegenwoordigers vertrouwen en gezag hebben. Ze dienen altijd het algemeen belang (wat het beste is voor alle inwoners samen) voorop te stellen en hun werk – het openbaar bestuur – zo goed mogelijk te doen. De integriteit van politieke ambtsdragers en van het openbaar bestuur als geheel is daarbij een belangrijke voorwaarde. Hiervoor is het belangrijk dat ze integer (eerlijk, oprecht en betrouwbaar) zijn. Integriteit van politieke ambtsdragers houdt daarbij in dat de verantwoordelijkheid die met de functie samenhangt wordt aanvaard en dat er de bereidheid is om daarover verantwoording af te leggen. De gedragscode speelt hierin een onmiskenbaar belangrijke rol.

Vanwege het belang dat de gemeenteraad van Aalsmeer hecht aan de integriteit van haar leden, is er tijdens de raadsvergadering van 20 juli 2023 besloten om onder leiding van de burgemeester een stuurgroep integriteit in te stellen. Aan de hand van verschillende werkconferenties is de stuurgroep met de gemeenteraad aan het werk te gaan om te komen tot een nieuwe ‘gedragscode integriteit raadsleden’.

Belangrijk om te vermelden, is dat deze gedragscode op 4 punten een verrijking is ten aanzien van de wet. Zo verplicht deze code raadsleden ertoe niet alleen belangenverstrengeling en corruptie te voorkomen, maar ook de schijn daarvan tegen te gaan waar dat kan. Daarnaast draagt de code raadsleden ertoe op hun financiële belangen op te geven, wordt er een nee tenzij-beleid gehanteerd ten aanzien van het aannemen van geschenken, en wordt binnen de code het belang van onderlinge omgangsvormen onderstreept. Raadsleden kunnen op deze manier beter beschermd worden tegen mogelijke misstappen, waarbij de integriteit in het geding komt.

Tot besluit nog een inleidende opmerking over de macht die aan de politiek wordt toevertrouwd. De politiek is verplicht om de macht die zij heeft in te zetten ter bescherming van individuele rechten en ter bevordering van algemene belangen. De basis van de democratie is dat de overheid bij het inzetten van haar macht geen onderscheid maakt, alle burgers gelijk, als gelijkwaardig behandelt en geen enkele groep of gemeenschap achterstelt. Artikel 1 van de Grondwet vraagt dit van iedere volksvertegenwoordiger.

Doel gedragscode

Deze gedragscode heeft als doel de politieke ambtsdragers weerbaarder te maken in de huidige politieke context. Dit doet de code in eerste instantie door in heldere taal duidelijkheid te geven over wat de wet van hen verlangt, zodat raadsleden, wethouders en burgemeester beschermd zijn tegen onnodige misstappen en ongelukjes. De code biedt daarmee ook de basis voor het onderlinge gesprek over integriteit. Integriteit krijgt uiteindelijk pas betekenis in het handelen en de beschouwing daarvan. De gedragscode biedt bovendien een basis om op zorgvuldige wijze op te kunnen treden tegen (mogelijke) schendingen. Het stelt namelijk de voorwaarden vast waaraan het handelen van politieke ambtsdragers minimaal moet voldoen. Een schending van de gedragscode is daarmee een schending van de zuiverheid van de politieke en bestuurlijke besluitvorming.

Kortom, de voorliggende gedragscode heeft een aantal kenmerken:

- Biedt individuen handvaten en kaders ter bewaking van de morele juistheid van handelingen en beslissingen;
- legt de basis voor een zinvol gesprek over het handelen conform wet- en regelgeving;
- stelt de norm;
- definieert specifieke handelingen als schendingen;
- maakt zorgvuldig optreden tegen schendingen mogelijk.

Afspraken over hoe te handelen in geval van een vermoeden van een schending van de regels uit deze gedragscode, is apart vastgelegd in een protocol procesafspraken over de handhaving van de integriteit in de politiek.

Leeswijzer

Zoals in de inleiding beschreven, is deze gedragscode op een aantal punten een verrijking van de wet. De reden dat er is gekozen voor deze verrijking, komt doordat de praktijk laat zien dat dit wenselijker is.

Zodoende zijn er accenten gelegd op verschillende thema's. Welke thema's dit zijn, is te lezen in de volgende opsomming:

- deze code verplicht raadsleden ertoe niet alleen belangenverstrengeling en corruptie te voorkomen, maar ook de schijn daarvan tegen te gaan waar dat kan;
- deze code draagt raadsleden ertoe op hun mogelijke financiële belangen op te geven van ondernemingen waar de gemeente zaken mee doet;
- deze code hanteert een 'nee, tenzij'-beleid ten aanzien van het aannemen van geschenken;
- deze code onderstreept het belang van onderlinge omgangsvormen, mede met het oog op de kwaliteit van en het vertrouwen in het lokaal bestuur.

In de bijlagen vindt u specifieke verwijzingen naar relevante wetgeving en wetsartikelen. De voorliggende gedragscode is bestemd voor raadsleden en commissieleden.

1. Regels rond (de schijn van) belangenverstrengeling

Voor een toelichting met achtergrondinformatie over regels rond (de schijn van) belangenverstrengeling, klikt u hier.

Voor praktijkvoorbeelden over situaties rondom (de schijn van) belangenverstrengeling, klikt u hier.

Artikel 1

Raadsleden gebruiken hun invloed en stem niet om een persoonlijk belang of het belang van een ander of van een organisatie waarbij een raadslid een persoonlijke betrokkenheid heeft veilig te stellen.

Artikel 1.1

Raadsleden dienen actief en uit zichzelf de schijn van belangenverstrengeling tegen te gaan daar waar dit mogelijk is.

Artikel 1.2

Raadsleden onthouden zich van deelname aan de beraadslaging en stemming als er sprake is van een beslissing waarbij belangenverstrengeling kan optreden. Het kan dan gaan om de volgende situaties:

- het betreft een kwestie waarbij het raadslid zelf een persoonlijk belang heeft;
- het betreft een kwestie waarbij het gaat om een belang van een individu of organisatie waarbij het raadslid een substantiële betrokkenheid heeft.

Raadsleden houden zich in dergelijke gevallen ook anderszins afzijdig van beïnvloeding gedurende het gehele besluitvormingsproces. Bij vragen of – en in hoeverre – er sprake is van een substantiële betrokkenheid of persoonlijk belang, kan hierover contact worden opgenomen met de griffier en burgemeester.

Artikel 1.3

Raadsleden mogen bepaalde in de Gemeentewet opgesomde functies niet uitoefenen (bijlage 2).

Raadsleden mogen als ambtenaar alleen werkzaam zijn voor een gemeenschappelijke regeling, waarin de eigen gemeente deelneemt, als zij daar geen werkzaamheden voor de eigen gemeente verrichten en onder de voorwaarde dat er geen sprake is van een gezagsverhouding.

Artikel 1.4

Raadsleden mogen bepaalde handelingen niet aangaan. Deze overeenkomsten en handelingen vindt u terug in bijlage 3. In bijzondere situaties is het mogelijk dispensatie aan te vragen. Dit kan worden aangevraagd bij de provinciale staten. Een mogelijk dispensatieverzoek vindt altijd plaats in overleg met de griffier en burgemeester.

Artikel 1.5

Raadsleden maken openbaar welke betaalde en onbetaalde functies zij vervullen naast het raadslidmaatschap. Dit doen zij direct na het aanvaarden dan wel de benoeming van een nieuwe functie. De griffier draagt zorg voor een geactualiseerde lijst met functies van alle raadsleden en maakt de lijst op elektronische wijze en op een fysieke locatie openbaar. Tevens wordt vermeld of de werkzaamheden al dan niet bezoldigd zijn. De griffier houdt de lijst doorlopend bij.

Artikel 1.6

Raadsleden doen opgaaf van hun substantiële financiële belangen – bijvoorbeeld in de vorm van aandelen, opties en derivaten – in ondernemingen waarmee de gemeente zaken doet of waarin de gemeente een belang heeft. Ook een tussentijds ontstaan substantieel financieel belang dient direct opgegeven te worden

2. Regels rond (de schijn van) corruptie

Voor een toelichting met achtergrondinformatie over regels rond (de schijn) van corruptie, klikt u hier.

Voor praktijkvoorbeelden over situaties rondom (de schijn van) corruptie, klikt u hier.

Artikel 2

Raadsleden laten hun invloed en stem niet kopen of beïnvloeden door geld, goederen of diensten die aan hen zijn gegeven of in het vooruitzicht zijn gesteld.

Artikel 2.1. Voorkomen schijn

Raadsleden dienen actief en uit zichzelf de schijn van corruptie tegen te gaan.

Artikel 2.2 Aannemen van geschenken

Raadsleden nemen geen geschenken aan die hen uit hoofde van of vanwege hun functie worden aangeboden, tenzij wordt voldaan aan één van de volgende drie voorwaarden:

a) Het weigeren, teruggeven of terugsturen indruist tegen de gangbare fatsoensnormen, de gever ernstig zou kwetsen of deze bijzonder in verlegenheid zou brengen;
b) Het weigeren, teruggeven of terugsturen om praktische redenen onwerkbaar is;
c) Het gaat om een incidentele, kleine attentie (zoals een bloemetje of fles wijn) waarbij de schijn van beïnvloeding minimaal is.

Als geschenken om één van de redenen zoals genoemd onder sub a of sub b niet zijn geweigerd, teruggegeven of teruggestuurd, of om andere redenen toch in het bezit zijn van een raadslid, wordt dit gemeld aan de griffier. De geschenken worden dan alsnog teruggestuurd of ze worden eigendom van de gemeente. De griffier zorgt voor de registratie van giften en hun gemeentelijke bestemming.

Artikel 2.3 Aanbieden geschenken

De gemeente biedt geen geschenken aan, tenzij er goede redenen zijn om hiervan af te wijken. Afwijkingen worden besproken met de Burgemeester en, met redenen omkleed, vastgelegd door de griffier.

Indien een bestuurder uit eigener beweging een geschenk wil aanbieden komen de kosten daarvan ten laste van de vaste onkostenvergoeding (voor de leden van het college) dan wel van de fractieonkostenvergoeding (voor de raadsleden en fractievolgers).

Artikel 2.4 Accepteren van faciliteiten en diensten

Raadsleden accepteren geen faciliteiten en diensten van anderen die uit hoofde van of vanwege de functie worden aangeboden, tenzij:

a) Het weigeren ervan het raadswerk onmogelijk of onwerkbaar zou maken en
b) Tegelijkertijd de schijn van omkoping of beïnvloeding minimaal is.

Bij twijfel over bovenstaande, kan er contact op worden genomen met de griffier en burgemeester.

Artikel 2.5 Privégebruik faciliteiten

Raadsleden gebruiken faciliteiten of diensten van anderen die uit hoofde of vanwege de raadsfunctie worden aangeboden, niet voor privédoeleinden.

Artikel 2.6 Accepteren van uitnodigingen voor werkbezoeken, lunches, diners en recepties

Raadsleden accepteren uitnodigingen voor werkbezoeken, netwerkbijeenkomsten, lunches, diners en recepties die niet door de gemeente zijn georganiseerd en/of betaald alleen als:

a) Dat behoort tot de uitoefening van het raadswerk en
b) De aanwezigheid beschouwd kan worden als functioneel (protocollaire taken, formele vertegenwoordiging van de gemeenten, uitnodiging met beschreven doel omtrent de wenselijkheid van de aanwezigheid) en
c) Tegelijkertijd de schijn van omkoping of beïnvloeding minimaal is.

Bij twijfel over bovenstaande, kan er contact worden opgenomen met de griffier en burgemeester.

Artikel 2.7 Accepteren van reizen en verblijven

Raadsleden accepteren werkbezoeken waarbij reis- en verblijfkosten door anderen worden betaald nooit. Een uitzondering geldt voor uitnodigingen door organisaties waar de gemeente deel van uitmaakt of waarin de gemeente samenwerkt, zoals de VNG, en regionale samenwerkingen. Een uitnodiging voor een dergelijk werkbezoek wordt altijd eerst besproken in het presidium, en mag worden geaccepteerd als het bezoek aantoonbaar van groot belang is voor de gemeente. Van een dergelijk werkbezoek wordt altijd verslag gedaan aan de raad.

3. Regels rond gebruik van gemeentelijke faciliteiten en financiële middelen

Voor een toelichting met achtergrondinformatie met betrekking tot regels rond gebruik van gemeentelijke faciliteiten en financiële middelen, klikt u hier.

Voor praktijkvoorbeelden over situaties rondom het gebruik van gemeentelijke faciliteiten en financiële middelen, klikt u hier.

Artikel 3

Raadsleden houden zich aan het vastgestelde beleid voor het gebruik van gemeentelijke faciliteiten en financiële middelen.

Artikel 3.1 Gemeentelijke faciliteiten en financiële middelen

Raadsleden houden zich aan de verordeningen met betrekking tot onkostenvergoedingen en declaraties. Tevens zijn bij interne gemeentelijke faciliteiten, zoals printers en vergader-ruimtes, gebruik voor privé- of partijdoeleinden niet toegestaan.

Artikel 3.2 Gemeentelijke ICT-apparatuur

Raadsleden krijgen voor hun raadswerk de beschikking over ICT-apparatuur van de gemeente. Incidenteel gebruik hiervan voor privé- of partijdoeleinden is toegestaan. Hierbij dient te worden voldaan aan de voorwaarden uit de bruikleenovereenkomst.

4. Regels rond informatie

Voor een toelichting met achtergrondinformatie over tot regels rond informatie, klikt u hier.

Voor praktijkvoorbeelden over situaties rondom informatie, klikt u hier.

Artikel 4

Raadsleden gaan zorgvuldig om met de informatie die zij in het kader van de uitvoering van hun taak ter beschikking krijgen.

Artikel 4.1

De raad ziet erop toe dat het college van burgemeester en wethouders, en haar afzonderlijke leden, de raad goed informeert. Het college en de burgemeester verstrekken alle inlichtingen die de raad voor de uitoefening van zijn taak nodig heeft, tenzij dit in strijd is met het openbaar belang. De raad, het college, de burgemeester en (raads)commissies kunnen geheimhouding opleggen overeenkomstig de wet.

Artikel 4.2

Raadsleden die (mondeling) de beschikking krijgen over informatie waarvan zij het geheime karakter kennen of redelijkerwijs moeten vermoeden, zijn verplicht tot geheimhouding van die informatie, behalve als de wet hen tot mededeling verplicht. Geheimhouding van informatie geldt in ieder geval voor (mondelinge) informatie die raadsleden verkrijgen tijdens een besloten vergadering.

Artikel 4.3

Een raadslid of commissielid dat in strijd handelt met de geheimhoudingsplicht kan bij besluit van de raad ten hoogste drie maanden worden uitgesloten van het ontvangen van informatie waarop een verplichting tot geheimhouding rust.

Artikel 4.4

Raadsleden gaan zorgvuldig om met mondelinge en schriftelijke informatie die zij van anderen ontvangen. Zij maken die niet openbaar c.q. geven die niet door aan anderen zonder instemming van de afzender. Bij twijfel over de bedoeling van de afzender informeren zij hier eerst naar.

Als een raadslid informatie van een ander ontvangt en daaruit ontstaat een vermoeden van een integriteitschending dan mag het raadslid dit met in achtneming van hoofdstuk 6 van deze code en de eventueel gemaakte procesafspraken integriteit, bekend maken.

Artikel 4.5

Raadsleden maken niet ten eigen bate of ten bate van een ander gebruik van in de uitoefening van het ambt verkregen informatie.

Artikel 4.6

Raadsleden zijn open en transparant over de eigen beslissingen en de beweegredenen daarvoor.

5. Regels rond de onderlinge omgang en de gang van zaken tijdens vergaderingen en daarbuiten

Voor een toelichting met achtergrondinformatie over regels rond de omgang met elkaar, klikt u hier.

Voor praktijkvoorbeelden over situaties rond de omgang met elkaar, klikt u hier.

Artikel 5

Raadsleden gaan respectvol met elkaar en met ambtenaren om en zijn open en eerlijk. Passend bij het ambt.

Artikel 5.1

Raadsleden houden zich tijdens vergaderingen en bijeenkomsten aan het reglement van orde. Aanwijzingen van de voorzitter volgen zij op. Ook commissieleden houden zich aan het aldaar geldende reglement van orde.

Artikel 5.2

Raadsleden onthouden zich in het openbaar van negatieve uitlatingen over gemeenteambtenaren. Dus ook in vergaderingen en bijeenkomsten zoals genoemd in het reglement van orde. Ook in de media en op sociale media vallen zij elkaar niet persoonlijk aan.

Artikel 5.3

Tijdens de behandeling van agendapunten wordt niet gecommuniceerd door de deelnemers aan de vergadering via sociale media over het onderwerp dat op dat moment wordt behandeld.

Artikel 5.4

Raadsleden bejegenen elkaar, bestuurders, de griffie(r) en andere ambtenaren, maar ook insprekers en andere betrokkenen op correcte wijze in woord, gebaar en geschrift. Raadsleden vallen elkaar niet persoonlijk aan.

Artikel 5.5

Raadsleden twijfelen niet in het openbaar – in de raad, de media of op de sociale media – als daarbuiten aan elkaars integriteit of aan de integriteit van een bestuurder. Zij erkennen en bevestigen elkaar proactief in hun ambt als volksvertegenwoordiger dan wel bestuurder die in hun handelen het algemeen belang nastreven en de rechten van individuen beschermen.

Artikel 5.6

Bij onenigheid in de onderlinge omgang of de gang van zaken tijdens vergaderingen gaan raadsleden, onder begeleiding van de griffier, onderling het gesprek aan met elkaar.

Artikel 5.7

Wanneer er binnen of buiten de vergadering sprake is van ongewenste gedrag, kunnen raads- en commissieleden zich wenden tot een vertrouwenspersoon. Er wordt geborgd dat er altijd zowel een vrouwelijke als een mannelijke vertrouwenspersoon intern en/of extern beschikbaar zijn.

6. Regels rond de vaststelling en de handhaving van de gedragscode

Voor een toelichting met achtergrondinformatie over regels rond de vaststelling en handhaving van de gedragscode, klikt u hier.

Voor een praktijkvoorbeeld over regels rond de vaststelling en handhaving van de gedragscode, klikt u hier.

Artikel 6

Raadsleden dienen in overeenstemming te handelen met de wet, de code en de overige interne regelgeving (verordeningen en procesafspraken) die op hen van toepassing is.

De raad stelt de gedragscode vast voor elk van de bestuursorganen – de raad, het college en de burgemeester – en ziet toe op de naleving ervan.

Artikel 6.1

Het naleven van de gedragscode is een individuele verantwoordelijkheid van alle betrokkenen. De raad ziet erop toe dat de gedragscodes van raad, burgemeester en wethouders worden nageleefd.

Artikel 6.2

De raad ziet er in het bijzonder op toe dat de raad, de fracties en de individuele raadsleden de eigen gedragscode van de raad naleven. De griffier ondersteunt de raad hierbij.

Artikel 6.3

Minimaal één keer per bestuursperiode evalueert (het Presidium, de fractievoorzitters, de raad etc.) de gedragscode van de raadsleden op actualiteit, functioneren en de mate waarin de regels naar behoren worden nageleefd. Het Presidium brengt hierover verslag uit aan de gemeenteraad. Hierbij worden onder andere het aantal incidenten en de strekking en afdoening daarvan op hoofdlijnen geëvalueerd.

Artikel 6.4

Indien een raadslid twijfelt aan een eigen handeling of die van een andere politieke ambtsdrager volgt het raadslid de processtappen zoals vastgelegd in een daartoe vastgesteld protocol.

Toelichting regels rond (de schijn van) belangenverstrengeling

Artikel 1 Belangenverstrengeling

De wetgever heeft raadsleden op vier manieren bescherming geboden tegen de verleiding van belangenverstrengeling en tegen de schijn ervan:

1. In de Algemene Wet Bestuursrecht geeft de wetgever ten eerste aan dat de gemeenteraad als bestuursorgaan zijn taak zonder vooringenomenheid moet vervullen. De wetgever geeft de gemeenteraad de verantwoordelijkheid ervoor te waken dat persoonlijke belangen van raadsleden de besluitvorming niet beïnvloeden. Het gaat bij een b niet alleen om – zoals vaak gedacht – 'persoonlijk gewin' of 'persoonlijk voordeel' (ook niet-financieel) of 'persoonlijke financiële inkomsten'. Het kan ook gaan om iets als een belang van een familielid of vriend(in). Raadsleden moeten zelf beoordelen of er sprake is van een persoonlijk belang.

2. De wetgever verbiedt individuele raadsleden vervolgens zowel om te stemmen als om mee te doen aan beraadslagingen indien er sprake is van een aangelegenheid waarbij een raadslid een persoonlijk belang heeft. De wetgever probeert daarmee uit te sluiten dat een raadslid meestemt als sprake is van belangenverstrengeling. De wettelijke verplichting geldt expliciet gedurende het gehele proces van besluitvorming en dus niet alleen tijdens de stemming.

3. In een aantal gevallen vindt de wetgever dat de bescherming door het bovenstaande niet ver genoeg gaat. In die gevallen verbiedt de wetgever raadsleden expliciet bepaalde welomschreven functies te bekleden (onverenigbare betrekkingen), rollen te vervullen en (rechts)handelingen uit te voeren.

4. De wetgever eist van raadsleden dat zij alle functies, terstond, openbaar maken die zij vervullen naast het raadslidmaatschap. De beslissing om een nevenfunctie te aanvaarden of aan te houden is primair de verantwoordelijkheid van de politieke ambtsdrager zelf, maar hij moet er wel open over zijn en zich erover verantwoorden. Op die manier wordt het voor andere raadsleden, bestuurders, fractievoorzitters, partijbestuurders, de griffier en de gemeentesecretaris mogelijk een raadslid te waarschuwen voor kwesties waarin (de schijn van) belangenverstrengeling dreigt. Ook de pers en de burger kunnen zo hun controlerende taak uitoefenen. Daarom is in deze gedragscode ook verordonneerd dat raadsleden tevens al hun substantiële financiële belangen bekendmaken bij ondernemingen die zakendoen met de gemeente.

Politieke ambtsdragers struikelen soms in gevallen waarin er 'slechts' sprake is van de schijn van belangenverstrengeling. Bij de 'schijn' is er in strikte zin geen sprake van het behartigen van een persoonlijk belang, maar gedraagt een ambtsdrager zich op dusdanige wijze dat deze de schijn oproept (in de jurisprudentie is er dan sprake van 'bijkomende omstandigheden'). Dit kan in de context van de gemeenteraad bijvoorbeeld het geval zijn door het inbrengen door een raadslid van amendementen op een dossier dat dichtbij komt voor dit raadslid. Het is in het belang en ter bescherming van politieke ambtsdragers zelf dat dit voorschrift zo expliciet in de gedragscode is opgenomen.

De raad heeft geen instrumenten om een individueel raadslid vooraf van beraadslaging of stemming uit te sluiten, maar wanneer er sprake is van een vermoeden van een persoonlijk belang kan de raad met in achtneming van hoofdstuk 6 van deze code (Regels rond de

vaststelling en de handhaving van de gedragscode) stappen ondernemen en eventueel achteraf onderzoek laten doen of sprake is geweest van een schending van de wet en/of code. Dit kan in het uiterste geval leiden tot vernietiging van het besluit.

Nevenwerkzaamheden

Vanaf april 2023 geldt een aanscherping met betrekking tot raadsleden die naast hun werk in de raad werkzaam zijn voor een zogenaamde gemeenschappelijke regeling (denk aan GGD, Vervoersregio, Regionale Uitvoeringsdiensten, etc.). Een lid van het volks vertegenwoordigende orgaan kan alleen als ambtenaar werkzaam zijn bij een samenwerkingsverband waaraan de overheid waar hij volksvertegenwoordiger is deelneemt, als hij geen werkzaamheden verricht ten behoeve van die overheid. Werkgever en werknemer dienen hierover afspraken te maken. In de bijlage van deze gedragscode treft u een opsomming aan regelgeving die samenhangt met de integriteit van raadsleden, waaronder de verboden combinaties van functies, onverenigbare betrekkingen en verboden overeenkomsten en handelingen. Het wordt dringend aangeraden de bijlagen nauwkeurig te bestuderen.

Netwerkbewustzijn

Netwerkcorruptie is een (vaker voorkomend en soms wat verborgen gebleven) vorm van belangenverstrengeling. Het gaat dan om een netwerk van meerdere personen waarbinnen sprake is van onderlinge wederkerigheid, waardoor leden uit het netwerk elkaar bevoordelen en andere partijen (on)bedoeld uitsluiten. Leden van het netwerk gunnen elkaar dus niet zo zeer een-op-een, maar eerder in een kring verschillen de voordelen, gunsten of bijvoorbeeld functies. De bestrijding ervan steunt op dezelfde artikelen als die bij algemene belangenverstrengeling horen. Raadsleden moeten zich bewust zijn van hun netwerken en de risico's van sympathieën en loyaliteiten binnen hun netwerken, omdat die tot 'blinde vlekken' in het handelen van raadsleden kunnen leiden.

Praktijkvoorbeelden (schijn van) belangenverstrengeling

Voorbeeld 1:
Een raadslid is voorzitter van een voetbalvereniging. Mag het raadslid zijn raadslidmaatschap combineren met dit voorzitterschap?

Antwoord:
Artikel 13 van de Gemeentewet verbiedt de combinatie van deze functies niet. Artikel 1.4 van de gedragscode wordt dus niet overtreden door het combineren van deze functies. De functie moet wel worden gemeld (zie artikel 1.6 van de gedragscode) en de griffier moet online en op een fysieke locatie zorgdragen voor bekendmaking van deze nevenactiviteit (artikel 1.7 van de gedragscode).

Let op: een raadslid moet al zijn nevenfuncties melden. Bij het aannemen van een nieuwe functie of een benoeming meldt hij dit direct bij de griffier.

Variant 1:
De Sportnota wordt behandeld in de raad. Mag dit raadslid meestemmen?

Antwoord:

Ja. In de Sportnota worden beslissingen voorgelegd die alle sport betreffen. Er treedt dus a priori geen verstrengeling van belangen op als dit raadslid mee doet aan de besluitvorming in de raad. Kennis bij raadsleden over sport is van groot belang om kwalitatief goede besluiten over sport te nemen voor de stad. Het is dus van belang dat hij meedoet in de besluitvorming.

Let op: De redenatie ‘bij twijfel niet meestemmen’ (en niet deelnemen aan de beraadslaging) gaat niet altijd op. Het ligt in de kern van de taak van een politieke ambtsdrager om te stemmen. Hij mag dus slechts in een beperkt aantal – in de wet genoemde gevallen – niet meestemmen en dan ook niet deelnemen aan de beraadslaging. Meestemmen en niet deelnemen aan de beraadslaging mag niet als het belang van een raadslid ('of een individu of organisatie waarbij hij een persoonlijke betrokkenheid heeft') wordt verstrengeld met het algemeen belang. In alle andere gevallen is het devies om te stemmen.

Er kan een schijn van belangenverstrengeling ontstaan in een situatie waardoor een raadslid overweegt niet mee te stemmen (en niet deel te nemen aan de beraadslaging). Natuurlijk dient het raadslid waar hij kan de schijn van belangenverstrengeling te voorkomen. Maar vaak zijn er in specifieke situaties nog andere mogelijkheden om actief de schijn van belangenverstrengeling te voorkomen, anders dan niet meestemmen.

Variant 2:

De raad moet besluiten over uitbreiding van voetbalvelden. Ook de club waar het raadslid voorzitter van is wordt genoemd. Mag hij meestemmen?

Antwoord:

Nee, artikel 1.2 van de gedragscode verbiedt het raadslid mee te stemmen (en deel te nemen aan de beraadslaging). De club is één van de (duidelijke) belanghebbenden in dit besluit, dus een verstrengeling van belangen is aan de orde: het belang van de club dat hij geacht wordt te dienen als voorzitter enerzijds en het belang van de stad voor de uitbreiding van voetbalvelden.

Variant 3:

Mag dit raadslid een ander lid van de fractie het woord laten voeren op dit dossier?

Antwoord:

Dat mag. Maar het gaat bij de mogelijkheid om de besluitvorming te beïnvloeden om meer dan alleen het overdragen van het woordvoerderschap op dit dossier. Het raadslid dat voorzitter is van de voetbalclub mag op grond van artikel 1.3 van de gedragscode ook intern het standpunt van de fractie niet beïnvloeden over de uitbreiding van de voetbalvelden. Omdat de burger niet kan controleren of hij dat ook daadwerkelijk niet heeft gedaan, is het zaak dat alle fractieleden erop toezien dat ook in de interne oordeels- en besluitvorming de activiteiten van dit raadslid gescheiden blijven.

Variant 4:

Als het raadslid dat voorzitter van de voetbalclub is, tegen de uitbreiding van velden van zijn eigen club zou stemmen, dan is toch voor de burger te zien dat hij zijn raadswerk en zijn voetbalwerk scheidt? Dan kan hij toch meestemmen?

Antwoord:

Nee, ook dan mag hij op grond van artikel 1.2 van de gedragscode niet meestemmen (en niet deelnemen aan de beraadslaging). Wellicht komt het de voetbalclub om redenen die niet bekend zijn, veel beter uit als de uitbreiding bij een andere club geschiedt. Dan zou het weliswaar lijken alsof hij in het belang van de stad (en niet van de club) zou stemmen, maar hij doet dat feitelijk niet. Stemgedrag is dus niet relevant in deze situatie.

Variant 5:

De raad moet besluiten over uitbreiding van voetbalvelden. Voetbalclub X wordt genoemd als kandidaat. Het kind van een raadslid (niet zijnde de voorzitter van de voetbalclub) zit op voetbalclub X. Mag het raadslid meestemmen?

Antwoord:

Ja, het raadslid moet gewoon meestemmen (en mag ook deelnemen aan de beraadslaging). De relatie tussen het raadslid en de voetbalclub is niet van dien aard dat er sprake of dreiging is van een onwenselijke verstrengeling van persoonlijk belang met het algemeen belang. Zie ook de opmerking onder variant 1 van bovenstaand voorbeeld.

Voorbeeld 2:

Een raadslid is tevens zzp'er. Hij verzorgt als trainer onder meer trainingen 'De klant is koning'. De afdeling Burgerzaken van de eigen gemeente vraagt hem deze training te verzorgen voor medewerkers Burgerzaken. Mag hij de opdracht aannemen?

Antwoord:

Nee, hij mag deze opdracht niet aannemen. De Gemeentewet verbiedt raadsleden in artikel 15 bepaalde overeenkomsten aan te gaan en bepaalde handelingen te verrichten. In bovenstaande situatie is artikel 15 lid 1 onder d onderdeel 1e van de Gemeentewet van toepassing. Dat betekent dat het aannemen van de klus een overtreding van de Gemeentewet en daarmee van artikel 1.5 van de gedragscode zou zijn.

Variant 1:

En als hij nu niet zelf voor de groep staat, maar iemand inhuurt die dat namens zijn eenmansbedrijf doet?

Antwoord:

Ook dan mag hij de klus niet aannemen, op grond van artikel 15 lid 1 onder d onderdeel 1e van de Gemeentewet. Het feit dat zijn bedrijf de overeenkomst rechtstreeks aangaat, maakt dat dit artikel van toepassing is. Het aannemen van de klus is een overtreding van de Gemeentewet en daarmee van artikel 1.4 van de gedragscode.

Variant 2:

En als hij de opdracht nu vrijwillig doet, dus zonder daarvoor een betaling te krijgen?

Antwoord:

Ook dan geldt dat hij de opdracht niet mag aannemen. Het gaat in dit artikel om het aangaan van een overeenkomst; of daarvoor betaald wordt doet niet ter zake. Dat het raadslid niet wordt betaald is voor derden (waaronder 'de burger op straat') niet zichtbaar; daardoor kan het aannemen van de opdracht toch de schijn van

belangenverstrengeling opleveren. Het aannemen ervan is een overtreding van de Gemeentewet en artikel 1.5 van de gedragsode.

Variant 3:

Een trainingsbureau heeft de opdracht van de gemeente gekregen om de training 'De klant is koning' te verzorgen voor de medewerkers van Burgerzaken. Dit bureau vraagt het raadslid, dat zzp'er is, de training te verzorgen. Mag dit raadslid de klus aannemen?

Antwoord:

Nee. De overeenkomst met de gemeente wordt weliswaar niet rechtstreeks aangegaan, maar via het trainingsbureau. 'Middellijk' verricht het raadslid dus wel (betaald) werk voor de gemeente. Het aannemen van de klus is een overtreding van de gemeentewet en van artikel 1.5 van de gedragscode.

Voorbeeld 3:

Een raadslid is naast zijn raadslidmaatschap leerlingbegeleider en weet om die reden veel over jeugdzorg. Mag hij woordvoerder in de raad zijn op dit onderwerp?

Antwoord:

Ja, dat mag. Het is van belang dat raadsleden kennis hebben over wat zich afspeelt in het maatschappelijk middenveld. Mede daarom wordt een combinatie van functies slechts zelden uitgesloten bij wet. Het raadslid mag alleen niet het standpunt van de fractie (en de raad) dusdanig beïnvloeden dat het onterecht positief uitpakt voor zijn eigen werkgever.

Let op: In de praktijk komen veel verschillende situaties voor waarin een raadslid in zijn andere functie betrokken kan zijn bij het verrichten van werk in opdracht voor de gemeente. Het is verstandig iedere situatie goed te analyseren en bij twijfel hierover advies in te winnen bij bijvoorbeeld de griffier.

Toelichting regels rond (de schijn van) corruptie

Artikel 2 (schijn van) corruptie

Ging het bij belangenverstrengeling nog om het onterecht laten meewegen van een persoonlijk belang bij de besluitvorming, bij corruptie gaat het om een vorm van omkoping van een raadslid. Belangenverstrengeling is niet in het wetboek van strafrecht opgenomen, corruptie is dat wel. In de onderliggende artikelen zijn regels opgenomen om een raadslid te helpen om de (schijn van) corruptie te voorkomen.

We willen daarom ook de schijn van corruptie tegengaan. Dat betekent dat je terughoudend bent in het aannemen van geschenken en uitnodigingen, ook al weet je vaak dat ze niet bedoeld zijn om je om te kopen. Die terughoudendheid verwachten we ook in de omgang met (zakelijke) partijen die jij kent

Aannemen van geschenken

Geschenken zijn een sluiproute naar corruptie. Ze kunnen worden gebruikt om de besluitvorming te beïnvloeden. Ze kunnen corrumperen of de aanloop daartoe vormen. Ze kunnen daarnaast ook de schijn opwekken. De regels voor het aannemen van geschenken zijn daarom geformuleerd als ‘nee, tenzij’: raadsleden nemen geen geschenken aan, tenzij er goede redenen zijn – bijvoorbeeld omdat basale fatsoensnormen anders geschonden worden – om hiervan af te wijken. De afwijkingen dienen vervolgens bekend gemaakt te worden bij de griffier, die bepaalt welke vervolgstappen nodig zijn.

Het komt ook voor dat een bestuurder een geschenk aan derden aanbiedt of dat de gemeenteraad, vertegenwoordigd door één van de raadsleden of fractievolgers, in naam van de gemeente dat doet. Ook hier kan de schijn van oneigenlijke beïnvloeding dan wel misbruik van middelen optreden.

Accepteren van faciliteiten en diensten

Het accepteren van faciliteiten of diensten van anderen kan leiden tot het gevoel iets terug te moeten doen, tot wederkerigheid. Dat kan de zuiverheid van het besluitvormingsproces aantasten. Ook met het aannemen van faciliteiten en diensten kan een raadslid gecorrumpeerd raken. Het kan daarnaast ook de schijn van corruptie opwekken.

Accepteren van uitnodigingen voor werkbezoeken, lunches, diners en recepties

Werkbezoeken zijn bedoeld om raadsleden in de gelegenheid te stellen zich inhoudelijk te informeren en noodzakelijke contacten te leggen en onderhouden binnen en buiten de gemeente. De verplichting om actief het ontstaan van de schijn van corruptie tegen te gaan, betekent dat lunchen, dineren of naar recepties gaan op kosten van anderen waar mogelijk moet worden vermeden, tenzij de redenen van artikel 2.8 van de gedragscode van toepassing zijn.

Accepteren van reizen en verblijven

Reizen en overnachten op kosten van derden kan de schijn van belangenverstrengeling wekken en is niet toegestaan. Reizen en overnachten wordt daarom altijd betaald uit het gemeentebudget en gebeurt nooit op kosten van derden, met uitzondering van de organisaties waar de gemeente deel van uitmaakt.

Praktijkvoorbeelden (schijn van) corruptie

Voorbeeld 1

Raadsleden krijgen van een theater uit de gemeente een gratis jaarkaart voor alle voorstellingen aangeboden. Mag deze kaart worden geaccepteerd?

Antwoord

Nee, het aannemen van de kaart, is een overtreding van artikel 2.2 van de gedragscode. Een dergelijke kaart is een gericht geschenk voor de politieke ambtsdragers van de gemeente.

Variant 1

Alleen de raadsleden die Kunst en Cultuur in hun portefeuille hebben, krijgen de kaart aangeboden. Het is voor het raadswerk goed om te weten hoe het reilt en zeilt bij het theater. Mag deze kaart worden geaccepteerd?

Antwoord

Nee, het aannemen van de kaart is ook nu een overtreding van artikel 2.2 van de gedragscode. Het is ‘om te weten hoe het reilt en zeilt’ bij het theater voor deze raadsleden niet noodzakelijk een kaart te hebben en het accepteren van een dergelijke gift roept mogelijk wel de schijn van corruptie op. De raad kan zich op een andere manier op de hoogte stellen omtrent het theater of de theaterbranche, zoals het afleggen van een werkbezoek met een duidelijk werkprogramma. De kaarten dienen dus terug te worden gestuurd conform artikel 2.3 van de gedragscode.

Voorbeeld 2

De gemeente subsidieert een jaarlijks wielerevenement vanwege haar doelstelling om een sportieve gemeente te zijn en zoveel mogelijk burgers in beweging te krijgen en in aanraking te laten komen met deze populaire sport. Het college vraagt aan de organisatie dertig vrijkaarten voor college- en raadsleden. Zij kunnen dan als ambassadeur van de gemeente aanwezig zijn. Mag dit?

Antwoord

Nee, dit zou het college niet moeten doen. In feite wordt er een geschenk gevraagd. Voor de organisatie is het moeilijk om nee te zeggen. Een dergelijk verzoek kan worden beschouwd als een oneigenlijke subsidie-eis.

Verder is het doel van de subsidie niet het zichtbaar maken van de gemeente. Dit laatste zou in relatie tot dit evenement ook bereikt kunnen worden door de burgemeester of een wethouder bij de opening een rol te laten vervullen. Een andere mogelijkheid is dat de gemeente voor raads- en collegeleden – los van de subsidieverstrekking – een aantal kaartjes aanschaft.

Variant 1

De organisatie van het wielerevenement biedt de gemeente dertig vrijkaartjes aan voor college- en raadsleden plus partners. Men geeft daarbij aan dat men graag achtergrondinformatie wil geven over de organisatie van het evenement. Daarnaast zal er een rondleiding zijn inclusief uitleg over de veiligheidsaspecten, wegafzettingen, beperking van de geluidsoverlast en de samenwerking met de hulpdiensten. Na afloop van dit informatieve deel mogen de genodigden onder het genot van een hapje en drankje het evenement bijwonen. Mogen de raadsleden ieder een kaartje – eventueel via het college – aannemen?

Antwoord

Ja, dat mag. De uitnodiging heeft een duidelijk functioneel karakter; om zich goed te informeren over het evenement kan het noodzakelijk zijn om één en ander in de praktijk te zien. Dat de genodigden een versnapering aangeboden krijgen valt binnen de grenzen van het redelijke. Voor partners geldt dit alles niet. Als zij het evenement willen bijwonen, moeten zij zelf een kaartje kopen.

Let op: Het is van belang om te bekijken of het accepteren van giften in professionele zin daadwerkelijk noodzakelijk is en of er geen andere manieren zijn om dit doel te bereiken, zonder dat daarbij de schijn van corruptie ontstaat.

Voorbeeld 3

Een raadslid heeft een lezing gegeven op een bewonersbijeenkomst. Na afloop wordt een bos bloemen aangeboden. Mag het raadslid die aannemen?

Antwoord

Ja, de bos bloemen kan gezien worden als een geschenk dat uit hartelijkheid wordt gegeven en waarvan het niet accepteren de gever op dat moment ernstig in verlegenheid zou brengen. Het is bovendien niet het type geschenk dat de schijn van corruptie opwekt.

Let op: Situaties als die in voorbeeld 3 komen regelmatig voor. Politieke ambtsdragers staan veel op podia en krijgen vaak als dank bloemen, fotoboeken, boekenbonnen, flessen wijn, pennen, T- shirts en petjes met opdrukken, koffiemokken en andere typen kleine geschenken. In veel van dergelijke situaties is het weigeren (hoewel eigenlijk de bedoeling) praktisch onmogelijk zonder de gever in verlegenheid te brengen.

Voorbeeld 4

De gemeenteraad krijgt van een bedrijf met veel korting een videoconferencing-systeem aangeboden. Met dit systeem kunnen raadsleden vanaf een andere locatie toch deelnemen aan een overleg. Zo laat het bedrijf zien goede besluit- vorming zeer van belang te vinden en te willen ondersteunen. Mag deze faciliteit worden aangenomen?

Antwoord

Nee, het aannemen van het systeem, is een overtreding van artikel 2.6 van de gedragscode. Artikel 2.6 aanhef en onder a van de gedragscode is niet van toepassing; er is budget om de raad te faciliteren. Mocht het noodzakelijk zijn een dergelijk systeem aan te schaffen dan kan dat vanuit gemeentelijke middelen worden betaald.

Voorbeeld 5

De raad krijgt van de directie van een lokale toeristische attractie een uitnodiging om de presentatie bij te wonen van hun nieuwe plannen. Daarbij zal ook een diner plaatsvinden met ondernemers uit de gemeente. Mag de raad de uitnodiging accepteren?

Antwoord

Ja, de raadsleden mogen in principe ingaan op dit verzoek. Het is noodzakelijk voor het raadswerk dat de raadsleden geïnformeerd worden. Niet alleen door gesubsidieerde organisaties, ook door commerciële partijen of andere belanghebbenden. Dergelijke uitnodigingen bieden raadsleden de mogelijkheid geïnformeerd te worden. Vaak gaat een dergelijk bezoek gepaard met een luxere aankleding van het werkbezoek, zoals een georganiseerde lunch of diner en door de organisatie geregeld vervoer. Doorgaans levert het accepteren hiervan geen overtreding van de gedragscode op. Aan de mate van luxe die nog geaccepteerd kan worden, zitten uiteraard grenzen. Alvorens op het verzoek in te gaan, is het verstandig dat de raad zich hiervan rekenschap geeft.

Voorbeeld 6

De raadsleden van de fractie van partij X krijgen een werkruimte ter beschikking gesteld door een ondernemer van meerdere vergaderlocaties in de gemeente. De ondernemer wil de fractieleden van partij X – in voorbereiding op de komende gemeenteraadsverkiezingen – hiermee een helpende hand uitreiken omdat hij weet dat de financiële middelden van de fractie gering zijn. Bovendien vergadert de fractie in de avonduren, een tijdstip waarop het betreffende vergadercentrum normaal gesproken al gesloten is. Is dit volgens deze code toegestaan?

Antwoord

Nee dit is niet toegestaan. Het accepteren van faciliteiten of diensten van anderen kan leiden tot een afhankelijkheid of dankbaarheid creëren die de zuiverheid van het besluitvormingsproces kan aantasten. Ook met het aannemen van faciliteiten en diensten kan een raadslid gecorrumpeerd raken. Het kan daarnaast ook de schijn van corruptie of belangenverstrengeling opwekken.

Toelichting regels gebruik gemeentelijke faciliteiten en financiële middelen

Artikel 3 Gemeentelijke faciliteiten, financiële middelen en ICT-apparatuur

Raadsleden krijgen voor hun raadswerk de beschikking over een aantal faciliteiten en over financiële middelen van de gemeente. Het gebruik hiervan voor privé- of partijdoeleinden is niet toegestaan. Met betrekking tot ICT-apparatuur is incidentgeel gebruik hiervan voor privé- of partijdoeleinden toegestaan, met daarbij inachtneming van de voorwaarden uit de bruikleenovereenkomst.

Praktijkvoorbeelden gebruik gemeentelijk faciliteiten en financiële middelen

Voorbeeld 1

Het is campagnetijd. Een raadslid staat op het punt om met fractiegenoten de markt op te gaan om in gesprek te gaan met potentiële kiezers. Op een kopieermachine in het gemeentehuis vermenigvuldigt het raadslid duizend flyers en tweehonderd exemplaren van het verkiezingsprogramma om uit te delen. Mag dit?

Antwoord

Nee. Dit is een overtreding van artikel 3.1 van de gedragscode. In dit geval beschermt deze regelgeving het ‘eerlijke speelveld’ voor alle partijen en kandidaten die meedingen naar een zetel in de raad. Als zittende partijen hun campagnemateriaal gratis verkrijgen, hebben zij een voorsprong ten opzichte van nieuwkomers.

Voorbeeld 2

Een raadslid gaat met de trein naar een partijbijeenkomst van zijn politieke partij. Mag het treinkaartje vergoed worden uit het fractiebudget?

Antwoord

Nee, het declareren bij de fractie is in overtreding met artikel 3.2 van de gedragscode. Hoewel het van belang is voor het raadswerk dat een raadslid op de hoogte is van de standpunten van zijn partij, wordt het bijwonen van partijbijeenkomsten niet gezien als raadswerk voor de gemeente. Het fractiebudget is bedoeld voor het tegemoetkomen in de kosten die nauw verbonden zijn met het raadswerk voor de gemeente.

Toelichting regels rond informatie

Artikel 4 Regels rond informatie

Het handelen van de overheid, wetten, verordeningen en beleid hebben grote invloed op het leven van burgers. Daaruit volgt dat de burger er recht op heeft over het overheidshandelen goed geïnformeerd te worden.

De burger heeft er ook recht op de onderliggende redeneringen en afwegingen te kennen en te weten wie welke positie heeft ingenomen. Op basis van deze informatie kan de burger bepalen op wie hij bij de volgende verkiezingen zijn stem uitbrengt. Dit alles bij elkaar opgeteld schept een verplichting voor het ambtenarenapparaat, het college en de raad om de burger nauwkeurig en op tijd op de hoogte te brengen van wat er wordt besproken, besloten en uitgevoerd.

Geheimhouding

Dit neemt niet weg dat het ook voorkomt dat informatie rond overheidshandelen niet bekend en verspreid mag worden. Het gaat dan altijd om gevallen waarin het openbaar maken zou leiden tot het schenden van rechten van burgers, tot het onterecht toebrengen van schade aan burgers en/of tot het onterecht toebrengen van schade aan collectieve belangen. Het college dient terughoudend om te gaan met het geheim verklaren van stukken en deze steeds zorgvuldig te beredeneren. En de raad moet hierop toezien. Het formele etiket ‘geheim’ heeft een expliciete betekenis – ook in strafrechtelijke zin – en dient niet te worden vervangen door ‘vertrouwelijk’. De wetgever heeft de geheimhoudingsprocedure vanaf 1 april 2023 verder aangescherpt. Door die wijziging is de procedure van opleggen en opheffen van geheimhouding gewijzigd, en is ook mondelinge informatie in besloten raadsvergaderingen voortaan van rechtswege geheim. Informatie die raadsleden tijdens een gesloten deur vergadering opdoen is dus automatisch geheim.

De raad kan beslissen om raadsleden die geheime informatie lekken tot drie maanden de toegang tot geheime informatie te ontzien. Een raadslid of commissielid dat in strijd handelt met een geheimhoudingsplicht kan bij besluit van de raad ten hoogste drie maanden worden uitgesloten van het ontvangen van informatie waarop een verplichting tot geheimhouding rust.

Een ander aandachtspunt betreft de wijze waarop raadsleden omgaan met niet geheim verklaarde informatie waarover zij wel, maar burgers niet beschikken omdat deze informatie (nog) niet publiek is. Raadsleden zorgen ervoor dat zij dergelijke informatie niet gebruiken in hun eigen voordeel of in het voordeel van personen of organisaties met wie zij verbonden zijn.

Informatierecht

De raad heeft het recht op informatie. Het college verstrekt de raad alle inlichtingen die de raad nodig heeft voor de uitoefening van zijn taak. Daarnaast geeft het college de raad mondeling of schriftelijk alle door een of meer leden gevraagde inlichtingen, tenzij het verstrekken ervan in strijd is met het openbaar belang. Als grens aan het verstrekken van inlichtingen aan de raad geldt dat het moet gaan om informatie die noodzakelijk is voor het uitoefenen van zijn taak. Er kan discussie ontstaan over de vraag wanneer het punt bereikt is dat ‘de noodzakelijke

informatie' verstrekt is, mede doordat raadsleden het gevoel kunnen hebben dat wethouders zich niet voldoende kwijten van hun informatieplicht door bijvoorbeeld ontwijkend te antwoorden. De politieke ambtsdragers moeten hier samen uitkomen. Van leden van het college mag worden verwacht dat gevraagde informatie helder en volledig wordt aangeleverd en van raadsleden mag worden verwacht dat zij hun vragen oprecht stellen met het doel de eigen taken goed uit te voeren.

Praktijkvoorbeelden informatie

Voorbeeld 1

De raad heeft het voornemen om de bestemming van een gebied te wijzigen zodat het mogelijk wordt om in dat gebied huizen te bouwen. Verschillende commerciële partijen en andere belanghebbenden hebben hier een stevige lobby voor gevoerd en zijn verheugd dat de raad het serieus in overweging neemt. Het college heeft besloten het dossier geheim te verklaren. Er wordt in de pers echter regelmatig over het dossier geschreven. Vaak zit men er maar weinig naast, wat er op duidt dat er wellicht door één of meerdere raadsleden gepraat wordt met journalisten. Een raadslid is van mening dat het geheim behandelen van deze kwestie niet langer opportuun is. 'Alles ligt toch al op straat'.

Mag het raadslid ingaan op het verzoek van een journalist om over het dossier te spreken?

Antwoord

Nee, het spreken met anderen over deze kwestie is een overtreding van artikel 272 van het Wetboek van Strafrecht (lekken van geheime informatie) en van artikel 4.2 van de gedragscode. Alleen het bestuursorgaan dat de geheimhouding heeft opgelegd (in dit geval het college), kan het geheime karakter van de stukken opheffen. Zolang dat niet is gebeurd, ook al is de meeste informatie in de krant verschenen, is het spreken over de kwestie een schending van de geheimhoudingsplicht, wat zelfs strafbaar kan zijn.

Voorbeeld 2

Een raadslid stuurt het volgende twitterbericht (nu X): '@toneelgroepdeblauwemaandag Ik zit hier in een besloten vergadering over de toekenning subsidies. Het is spannend. #bezuinigenaltijdmoeilijk…' Mag het raadslid dit doen?

Antwoord

Nee dit mag het raadslid niet doen. Op hetgeen besproken wordt in de besloten vergadering rust geheimhouding. Een twitterbericht (nu X) als dit is dus een overtreding van artikel 4.2 van de gedragscode.

Voorbeeld 3

Het is nog niet bekend gemaakt wanneer de inschrijving voor de nieuwe huizen in een net ontwikkeld gebied van start zal gaan. Een raadslid schat in dat met een beetje goede wil van politiek en ambtenarij de inschrijving waarschijnlijk midden in de zomer zal plaatsvinden. De zus van het raadslid wil graag wonen in dat gebied. Mag het raadslid haar waarschuwen niet in die periode op zomervakantie te gaan, zodat zij als eerste kan inschrijven?

Antwoord

Nee, het waarschuwen van de zus is een overtreding van artikel 4.5 van de gedragscode. De inschatting over de inschrijving kan alleen worden gemaakt door een persoon met veel voorkennis. Dit raadslid beschikt over informatie die andere burgers niet hebben. Deze informatievoorsprong gebruiken in het voordeel van een familielid is een overtreding van artikel 4.4 van de gedragscode en mogelijk een verstrengeling van belangen.

Voorbeeld 4

Een raadslid stelt in de raad keer op keer vragen over het opheffen van parkeerplaatsen in de gemeente. Hiertoe vraagt het raadslid meermaals onderliggende stukken, iedere keer van andere aard. De stukken zijn verstuurd en de andere raadsleden menen dat zij voldoende geïnformeerd zijn. Maar daar neemt dit raadslid geen genoegen mee en geeft de wethouder geërgerd mee zich er makkelijk van af te maken, waarna het raadslid opnieuw aanvullende verzoeken doet voor het verkrijgen van achterliggende informatie omtrent de opheffing van de parkeerplaatsen. Is dit raadslid in overtreding met artikel 4?

Antwoord

Het uitgangspunt is dat raadsleden informatie mogen vragen en dat het college deze dient te verstrekken. Daar zit een grens aan. De wet stelt als grens dat het gaat om inlichtingen die de raad voor zijn taak nodig heeft. Er geldt zogezegd een moreel appel op raadsleden om alleen vanuit de oprecht gevoelde behoefte verder te worden geïnformeerd vragen te blijven stellen. Daarbij komt dat de ambtelijke organisatie beperkt capaciteit heeft en dat van raadsleden niet wordt verwacht dat zij het werk van ambtenaren en college opnieuw doen.

Toelichting regels rond de omgang met elkaar

Artikel 5 Onderlinge omgangsvormen

Elk raadslid, elke bestuurder en elke ambtenaar is een medemens en medeburger. Op basis daarvan verdient ieder raadslid, iedere bestuurder en iedere ambtenaar een correcte bejegening. Maar eenieder vervult ook een cruciaal ambt binnen onze democratische rechtstaat, dat zelf ook respect afdwingt. Gezamenlijk staan raadslid, bestuurder en ambtenaar in voor het goed bestuur in de eigen gemeente. Een respectvolle omgang met elkaar en met de waarheid maakt het daarnaast beter mogelijk met elkaar tot een werkelijke beraadslaging te komen op basis van feiten en (eerlijke) overwegingen. Dat is essentieel voor een zorgvuldige besluitvorming. Bovendien is de manier waarop het college en de raad onderling en met elkaar omgaan van invloed op de geloofwaardigheid van de politiek.

Praktijkvoorbeelden rond de omgang met elkaar

Voorbeeld 1

Op de Nieuwjaarsborrel zijn twee raadsleden in gesprek. Het gesprek verandert gaandeweg in een discussie. Die loopt, naarmate de avond vordert en de wijn vloeit, uit de hand. Op een bepaald moment horen de andere aanwezigen het ene raadslid tegen het andere schreeuwen: ‘Die commissie loopt totaal niet en dat is jouw schuld! Je bent de slechtste voorzitter die onze raad ooit gekend heeft, dat vindt iedereen. Ik zal er alles aan doen om ervoor te zorgen dat je niet herkozen wordt!’ Is dit aanvaardbaar gedrag?

Antwoord

Nee, dit gedrag is niet aanvaardbaar en een overtreding van artikel 5.3 van de gedragscode. Een collega-raadslid op deze manier in het openbaar tot de orde roepen is niet correct. Het feit dat ook anderen horen wat het raadslid zegt, is hierbij mede van belang.

Voorbeeld 2

Op een bewonersavond legt een directeur uit wat de plannen zijn ten aanzien van het herinrichten van een winkelstraat. De veranderingen zijn fors, de straat zal een half jaar openliggen, en de winkeliers zijn boos. ‘Wat u zegt klopt helemaal niet. U zegt ons dat het een half jaar zal duren, maar wij hebben van ambtenaren gehoord dat dit wel een zéér optimistische inschatting is en dat de straat wel eens veel langer open kan blijven liggen. Dat kost ons onze klanten. We pikken het niet!’ In de zaal zitten ook twee raadsleden. Tijdens de eerstvolgende raadsvergadering neemt één van hen het woord en zegt verontwaardigd dat de directeur gewoon zat te liegen tegen bewoners. Dat we dit soort ambtenaren toch zeker niet willen in de gemeente en of de wethouder P&O met spoed een beoordelingsgesprekje met deze man wil voeren. Is dit aanvaardbaar gedrag?

Antwoord

Nee, dit is geen aanvaardbaar gedrag. Het is niet de bedoeling dat in het openbaar ambtenaren persoonlijk worden aangevallen. Dit gedrag is dus in overtreding met artikel 5.2 van de gedragscode. In beslotenheid moet een raadslid dat sterke twijfels heeft ten aanzien van individuele ambtenaren dit natuurlijk kunnen bespreken. Daartoe kan het raadslid zich het beste wenden tot de griffier of de wethouder. In de raad kan het raadslid overigens wel melden dat zorgen zijn geuit bij de wethouder over het functioneren van sommige betrokken ambtenaren.

Voorbeeld 3

In het café wordt een raadslid aangesproken door een burger. Deze geeft aan dat hij alle vertrouwen in de politiek heeft verloren. Nou ja, zo stelt hij: niet in de partij van het raadslid maar wel in de anderen. Vooral de wethouder Sociaal Domein is een groot crimineel die alleen de eigen zakken probeert te vullen. De burger weet uit goed geïnformeerde bronnen dat de wethouder het op een 1-2tje heeft gegooid met een aantal gesubsidieerde instellingen! Het raadslid hoort het aan. Bij thuiskomst deelt het raadslid het volgende bericht via verschillende sociale media: ‘Wethouder Sociaal Domein houdt er zijn eigen netwerkjes op na zo meldt mij een betrouwbare bron. Subsidies ter (zelf)verrijking?’ Is dit aanvaardbaar gedrag?

Antwoord

Nee, dit is geen aanvaardbaar gedrag. Artikel 5.4 vraagt van raadsleden dat zij niet alleen zelf de integriteit van een wethouder niet in twijfel trekken maar ook dat zij de integriteit van de wethouder verdedigen in het openbaar. Deze manier van handelen schaadt niet alleen de persoon van de wethouder maar ook het vertrouwen in de lokale politiek. Mocht het raadslid werkelijk twijfelen aan de integriteit van de wethouder dan bewandelt het raadslid de afgesproken route om een melding te doen van zijn vermoeden.

Voorbeeld 4

Tijdens een verhit debat komt het tot een botsing tussen een raadslid van een oppositiepartij en een wethouder. Het raadslid voelt zich niet serieus genomen door de wethouder en de raadsleden van andere fracties. Hij maakt een wegwerpgebaar naar de wethouder en de voorzitter van de raad en roept dat hij niet meer meedoet aan ‘dit poppenspel.’ Pardoes loopt het raadslid de raadszaal uit. Is het ok voor het raadslid om de raadszaal uit te lopen?

Antwoord

Nee, hoewel raads- en commissieleden zich niet gehoord kunnen voelen en soms zelfs gedenigreerd, volgt uit het ambt dat het raadslid het openbare debat gevoerd tijdens de raadsvergadering in principe niet verlaat. Dit geldt in ieder geval wanneer er over wordt gegaan tot stemming en het raadslid de plicht heeft te stemmen.

Toelichting regels rond rondvaststelling en handhaving van de gedragscode omgang met elkaar

Artikel 6 Vaststelling en handhaving van de gedragscode

Ten minste eenmaal per bestuursperiode wordt de tekst van de drie gedragscodes – voor raad- en commissieleden, wethouders en burgemeester – tegen het licht te houden: voldoen de formuleringen nog? Over welke onderwerpen worden de meeste vragen gesteld? Zijn de praktijkvoorbeelden voldoende herkenbaar? Is er behoefte aan een themabijeenkomst of andere vormen van gesprek? Op die manier blijft de gedragscode een levend document.

Belangrijk is dat erop wordt toegezien dat de drie gedragscodes daadwerkelijk worden nageleefd. Ze leggen immers de voorwaarden vast waaraan het handelen van politieke ambtsdragers minimaal moet voldoen. Een schending van de gedragscode is een schending van de integriteit van de politiek.

Het toezien op de naleving van de drie gedragscodes is niet alleen een verantwoordelijkheid van de raad, maar een gedeelde verantwoordelijkheid van alle betrokkenen. Bijzondere rollen zijn weggelegd voor onder meer de burgemeester als voorzitter van college en raad, de fractievoorzitters, de vicevoorzitter, de raadsgriffier en de partij- c.q. afdelingsbesturen.

Artikel Procesafspraken Integriteit

We maken afspraken over de processtappen die de raads- en commissieleden volgen in geval van een vermoeden van een integriteitsschending door een politieke ambtsdrager. Deze zijn vastgelegd in een protocol.

In de handhaving van de integriteit zijn verschillende fasen te onderscheiden:

- het bespreken van lastige integriteitkwesties;
- het signaleren van vermoedens van schendingen van de gedragscode;
- het eventueel onderzoeken van vermoedens van schendingen van de gedragscode;
- het eventueel sanctioneren van schendingen van de gedragscode.

Hierbij worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- onpartijdigheid;
- terughoudend met publiciteit;
- zorgvuldigheid richting de vermeende schender, en;
- beschermend richting het slachtoffer te zijn.

Praktijkvoorbeeld vaststelling en handhaving gedragscode

Voorbeeld Tijdens een privé-etentje verneemt een raadslid van de grootste coalitiepartij dat een lid van de oppositie nauwe banden heeft met een lokale ondernemer. Niet toevallig, zo lijkt het, dat precies dit raadslid een amendement indiende op een voorstel tot een verkeersaanpassing in het centrum waarmee deze ondernemer bevoordeeld zou worden. Bij de eerstvolgende fractievergadering legt het raadslid de kwestie voor. Is dit verstandig?

Antwoord
Nee. De keuze van het raadslid om het vermoeden in de fractievergadering in te brengen gaat in tegen het tweede principe: terughoudendheid met publiciteit. Het belang van zorgvuldige procesafspraken ligt mede daarin dat vermeende schenders niet in de publiciteit komen vooraleer vastgesteld is dat er ook werkelijk een schending plaats heeft gevonden. Er is niets gewonnen bij het delen van het vermoeden in de fractie terwijl er tegelijkertijd een veel hoger risico ontstaat dat het vermoeden in de publiciteit komt.

Bijlage 1: Verwijzingen naar de wet per gedragscode-artikel

Over zuiverheid van besluitvorming

Inleiding

- Algemene wet bestuursrecht artikel 2:4

Over belangenverstrengeling

Artikel 1.1 (toezicht op onafhankelijke besluitvorming)

- Algemene wet bestuursrecht artikel 2:4

Artikel 1.2 (onthouden van beraadslaging en stemming)

- Gemeentewet artikel 28

Artikel 1.4 (verboden combinaties van functies)

- Gemeentewet artikel 13, zie ook bijlage 2

Artikel 1.5 / 1.6 (verboden overeenkomsten/handelingen)

- Gemeentewet artikel 15, zie ook bijlage 3 (over andere functies)
- Gemeentewet artikel 12, Artikel 1.9 (over financiële belangen)
- Basisnorm 14, Modelaanpak basisnormen integriteit openbaar bestuur en politie

Over corruptie

Artikel 2 (tekst van de eed)

- Gemeentewet artikel 14

Over gebruik van gemeentelijke faciliteiten en middelen

Artikel 3, 3.1 en 3.2

- Gemeentewet artikel 95-99
- Verordening Rechtspositie raadsleden en fractieassistenten Aalsmeer 2019
- Wijzigingsverordening ambtelijke bijstand en fractieondersteuning 2018

Over informatie

Artikel 4 (informatieverstrekking door bestuur)

- Gemeentewet artikel 169
- Gemeentewet artikel 180
- Wet openbaarheid van bestuur artikel 10 artikel 4.2 (geheimhouding)

- Algemene wet bestuursrecht artikel 2:5
- Gemeentewet artikel 23, 87 t/m 89
- Wetboek van Strafrecht artikel 272

Over omgang met elkaar

- Artikel 5.2 (gedrag tijdens de raadsvergadering)

Over de vaststelling en handhaving van de gedragscode

Artikel 6 (vaststellen voor een gedragscode voor de raad, de wethouders en de burgemeester)

- Raad: Gemeentewet artikel 15, lid 3
- Wethouders: Gemeentewet artikel 41c, lid 2
- Burgemeester: Gemeentewet artikel 69,

lid 2 Artikel 6.1-6.3 (naleving van de code)

- Algemene wet bestuursrecht artikel 2:4
- Over de rol van de burgemeester: Gemeentewet artikel 170, lid 2
- Kieswet artikel X1, zie bijlage 4
- Kieswet artikel X8, zie bijlage 4
- Gemeentewet artikel 46, 47 en 49
- Gemeentewet artikel 61b en 62 Schending van de gedragscode kan een strafbaar feit opleveren (bijvoorbeeld het schenden van de geheimhoudingsplicht Wetboek van Strafrecht artikel 272). Als de schending een misdrijf is, geldt een aangifteplicht (Wetboek van Strafrecht artikel 162).

Bijlage 2: Specifiek uitgesloten combinaties van functies

- 1 Een lid van de raad is niet tevens:
  - a. minister;
  - b. staatssecretaris;
  - c. lid van de Raad van State;
  - d. lid van de Algemene Rekenkamer;
  - e. Nationale ombudsman;
  - f. substituut-ombudsman als bedoeld in artikel 9, eerste lid, van de Wet Nationale ombudsman;
  - g. commissaris van de Koning;
  - h. gedeputeerde;
  - i. secretaris van de provincie;
  - j. griffier van de provincie;
  - k. burgemeester;
  - l. wethouder;
  - m. lid van de rekenkamer;
  - n. ombudsman of lid van de ombudscommissie als bedoeld in artikel 81p, eerste lid;
  - o. ambtenaar of ambtenaar van politie, in dienst van die gemeente of uit anderen hoofde aan het gemeentebestuur ondergeschikt of werkzaam ten behoeve van die gemeente.
- 2 In afwijking van het eerste lid, aanhef en onder l, kan een lid van de raad tevens wethouder zijn van de gemeente waar hij lid van de raad is gedurende het tijdvak dat:
  - a. aanvangt op de dag van de stemming voor de verkiezing van de leden van de raad en eindigt op het tijdstip waarop de wethouders ingevolge artikel 42, eerste lid, aftreden, of
  - b. aanvangt op het tijdstip van zijn benoeming tot wethouder en eindigt op het tijdstip waarop de goedkeuring van de geloofsbrief van zijn opvolger als lid van de raad onherroepelijk is geworden of waarop het centraal stembureau heeft beslist dat geen opvolger kan worden benoemd. Hij wordt geacht ontslag te nemen als lid van de raad met ingang van het tijdstip waarop hij zijn benoeming tot wethouder aanvaardt. Artikel X 6 van de Kieswet is van overeenkomstige toepassing.
- 3 In afwijking van het eerste lid, aanhef en onder o, kan een lid van de raad tevens zijn:
  - a. ambtenaar van de burgerlijke stand;
  - b. vrijwilliger of ander persoon die uit hoofde van een wettelijke verplichting niet bij wijze van beroep hulpdiensten verricht.

Bijlage 3: Specifiek verboden overeenkomsten / handelingen

Raadsleden (Gemeentewet, artikel 15)

1 Een lid van de raad mag niet:

a. als advocaat of adviseur in geschillen werkzaam zijn ten behoeve van de gemeente of het gemeentebestuur dan wel ten behoeve van de wederpartij van de gemeente of het gemeentebestuur;

b. als gemachtigde in geschillen werkzaam zijn ten behoeve van de wederpartij van de gemeente of het gemeentebestuur;

c. als vertegenwoordiger of adviseur werkzaam zijn ten behoeve van derden tot het met de gemeente aangaan van:

1e. overeenkomsten als bedoeld in onderdeel d;

2e. overeenkomsten tot het leveren van onroerende zaken aan de gemeente;

d. rechtstreeks of middellijk een overeenkomst aangaan betreffende:

1e. het aannemen van werk ten behoeve van de gemeente;

2e. het buiten dienstbetrekking tegen beloning verrichten van werkzaamheden ten behoeve van de gemeente;

3e. het leveren van roerende zaken anders dan om niet aan de gemeente;

4e. het verhuren van roerende zaken aan de gemeente;

5e. het verwerven van betwiste vorderingen ten laste van de gemeente;

6e. het van de gemeente onderhands verwerven van onroerende zaken of beperkte rechten waaraan deze zijn onderworpen;

7e. het onderhands huren of pachten van de gemeente.

2 Van het eerste lid, aanhef en onder d, kunnen gedeputeerde staten ontheffing verlenen.

Bijlage 4: Enkele formele sancties

Kieswet, artikel X1

1. Zodra onherroepelijk is komen vast te staan dat een lid van een vertegenwoordigend orgaan een van de vereisten voor het lidmaatschap niet bezit of dat hij een met het lidmaatschap onverenigbare betrekking vervult, houdt hij op lid te zijn.

2. De voorzitter van het vertegenwoordigend orgaan geeft hiervan onverwijld kennis aan de voorzitter van het centraal stembureau.

3. Een overeenkomstige kennisgeving vindt plaats, indien door het overlijden van een lid een plaats in het vertegenwoordigend orgaan is opengevallen.

Kieswet, artikel X8

1. Het lid van de gemeenteraad dat in strijd met artikel 15, eerste lid, van de Gemeentewet handelt, kan in zijn betrekking worden geschorst door de voorzitter van de gemeenteraad. De voorzitter onderwerpt de zaak aan het oordeel van de raad in zijn eerstvolgende vergadering.

2. De raad kan, na de geschorste in de gelegenheid te hebben gesteld zich mondeling te verdedigen, hem van zijn lidmaatschap vervallen verklaren. Indien hij daartoe geen aanleiding vindt, heft hij de schorsing op.

3. De raad kan ook ambtshalve het lid dat in strijd met artikel 15, eerste lid, van de Gemeentewet handelt, na hem in de gelegenheid te hebben gesteld zich mondeling te verdedigen, van zijn lidmaatschap vervallen verklaren.

4. Van de beslissing van de raad, bedoeld in het tweede en derde lid, wordt terstond aan de belanghebbende mededeling gedaan.

5. De werking van een besluit, inhoudende de vervallenverklaring, wordt opgeschort totdat de beroepstermijn is verstreken of, indien beroep is ingesteld, op het beroep is beslist. Ingeval de vervallenverklaring ambtshalve heeft plaatsgevonden, is het lid van de raad gedurende deze periode in zijn betrekking geschorst.

6. Indien een lid van de raad op grond van dit artikel onherroepelijk van zijn lidmaatschap vervallen is verklaard, doet de burgemeester daarvan mededeling aan de voorzitter van het centraal stembureau.

Geheimhoudingsregels Gemeentewet

1. Een raadslid of commissielid dat in strijd handelt met een geheimhoudingsplicht kan bij besluit van de raad ten hoogste 3 maanden worden uitgesloten van het ontvangen van informatie waarop een verplichting tot geheimhouding rust.

Bijlage 5: Relevante regelgeving binnen gemeente Aalsmeer

- Reglement van Orde voor de raad van Aalsmeer 2022
- Verordening op de raadscommissies Aalsmeer 2022
- Verordening Rechtspositie raadsleden en fractieassistenten Aalsmeer 2019
- Wijzigingsverordening ambtelijke bijstand en fractieondersteuning 2018

Over gebruik van gemeentelijke faciliteiten en middelen

- Verordening Rechtspositie raadsleden en fractieassistenten Aalsmeer 2019
- Wijzigingsverordening ambtelijke bijstand en fractieondersteuning 2018

Over regels rond informatie

- Reglement van Orde voor de raad van Aalsmeer 2022
- Verordening op de raadscommissies Aalsmeer 2022

Over omgang met elkaar

- Reglement van Orde voor de raad van Aalsmeer 2022
- Verordening op de raadscommissies Aalsmeer 2022

Over handhaving van de gedragscode

- Uitvoeringsprotocol gedragscodes politieke ambtsdragers gemeente Aalsmeer

Convenant omgangsvormen gemeenteraad en raadscommissies Aalsmeer

Hoe gaan we met elkaar om tijdens de raadsvergadering en daarbuiten:

- We begroeten elkaar voorafgaand aan de vergadering
- De voorzitter dankt namens de commissie een inspreker voor zijn of haar inspreekbijdrage
- We spreken elkaar aan op de inhoud, niet op de persoon
- We onthouden ons van negatieve uitlatingen die in zijn geheel aan de raad of commissie zijn gericht
- We twijfelen niet aan elkaars integriteit of die van een bestuurder
- We onthouden ons in het openbaar van negatieve uitlatingen over gemeenteambtenaren
- We twijfelen er niet aan dat ieder raadslid vanuit zijn eigen opvatting het algemeen belang oprecht dient en de rechten van individuen wil beschermen
- We erkennen en bevestigen de ander in zijn rol als raadslid
- We komen in de openbaarheid op voor elkaar en voor het ambt
- We accepteren niet dat een collega raadslid, wethouder of de burgemeester onheus wordt bejegend en treden daar actief tegen op
- Voelt men zich gekwetst dan gaat men onder begeleiding in gesprek met degene die kwetste.
- Bovengenoemde gedragsregels gelden indien relevant ook voor het gebruik van social media

Protocol handhaving

Hoe gaan we met de waarheid om tijdens de raadsvergadering en daarbuiten:

- We verdraaien de feiten niet
- We werken er samen aan dat de feiten op tafel komen
- We zijn eerlijk over onze overwegingen
- We luisteren naar elkaars argumenten en beschouwen ze als bijdragen aan zorgvuldige besluitvorming
- De voorzitter kan een ingreep doen wanneer de waarden en normen in het geding komen

Hoe gaan we om met vermoedens van integriteitsschendingen:

- We trekken elkaars integriteit niet in twijfel
- Wanneer er vermoedens zijn van een mogelijke integriteitsschending, treedt het protocol handhaving in werking

Toezegging: Gedragscode, De twee vertrouwenspersonen: 1 man en 1 vrouw;	Verwerkt: artikel 5.7, pagina 12 ***Artikel 5.7*** Wanneer er binnen of buiten de vergadering sprake is van ongewenste gedrag, kunnen raads- en commissieleden zich wenden tot een vertrouwenspersoon. Er wordt geborgd dat er altijd zowel een vrouwelijke als een mannelijke vertrouwenspersoon intern en/of extern beschikbaar zijn.
Toezegging: Gedragscode, voorbeeld 4 op pagina 29: geldt zowel voor raads- als commissievergaderingen;	Aangepast (pagina 29) Nee, hoewel **raads- en commissieleden** zich niet gehoord kunnen voelen en soms zelfs gedenigreerd, volgt uit het ambt dat het raadslid het openbare debat gevoerd tijdens de raadsvergadering in principe niet verlaat. Dit geldt in ieder geval wanneer er over wordt gegaan tot stemming en het raadslid de plicht heeft te stemmen.
Toezegging: Convenant, 3e bullet: aanvullen in algemene zin;	Toegevoegd, bij 4e bullet • We onthouden ons van negatieve uitlatingen die in zijn geheel aan de raad of commissie zijn gericht